

Lennart Meri

Vabariigi President Kodukaunistamise aasta lõpetamisel Kehtnas 22. juunil 2001

23.06.2001

Kallid sõbrad,

ei tahaks teile meelde tuletatagi, et enne sõda on ka soomlased ja rootslased valinud Kehtna oma koolikäimise kohaks. Kui nad siia tulid, siis järelikult oli neil siit midagi õppida. Midagi õppida, mida nad viisid koju tagasi. Ja järelikult on kodukaunistamine Eestis mitte siinse presidendi väljamõeldis, nagu seda esimesel aastal meie noored ajakirjanikud mõtlesid, vaid kuulub Eesti kultuuri.

Mul on hea meel, et minu üleskutse on leidnud teie hulgas ja kõigis Eesti maakondades nii suurt poolehoidu. Ta on leidnud poolehoidu ka nende inimeste hulgas, kellel ei ole palju raha. Ma ütleksin isegi vastupidi: ta ei leidnud poolehoidu nende inimeste hulgas, kes ehitavad viie ja kümne miljoni krooni eest endale kodusid. Raha ja kaunis Eesti kodu ei käi mitte koos, vaat et nad isegi käivad teineteise vastu.

Mida teile tänutäheks öelda? Kõigepealt seda, mis mul jäi 13. juunil Tallinna laulukaare all ütlemata. See on mu siiras tänu kogu Eestile, kõigile Eesti omavalitsustele, kes olid mulle nii võimsalt toeks Murtud Rukkilille märkide üleandmisel. Olgu teie kaudu kõik need inimesed tänatud. Laulukaare all oli vinget tuult ja tibus vihma ja seal tuli rääkida lühidalt.

Kodu ja koda on meile kõigile mõistetavad sõnad. Teine tähendab ehitust ja esimene tähistab seda ruumi, milles perekond elab, milles lapsed õpivad kõnelema, milles vanemad kujundavad tulevikuühiskonda. See on kõigis keeltes nii, ka saksa keeles ja soome keeles. Kodu ongi see keskkond, mis vormib inimest kodanikuks. Jah, ma ei ole neid sõnu varem kõrvuti pannud, aga seegi on ilus tõde, et kodust sünnib kodanik. Eestil on vaja häid kodanikke ja selleks on Eestil vaja häid kodusid. Ja mis on hea kodu? Hea kodu on kõigepealt kodu, kus valitseb üksmeel. Kus on vanemate ja laste vahel üksmeel. Kus tehakse palju, kui mitte kõike koos. Ja kui kõik on koos tehtud, olgu see väike lillepeenar, olgu see kas või kelder, kuhu pannakse talvekartulid ära, on sellel tööl hoopis uus väärtus, see muutub kalliks. Sellest kallist oma kätega tehtust, aga mitte üleskutsetest ja loosungitest - kasvab välja meie veel laiem ühine tunne oma kodumaa vastu. Kodukaunistamisaasta on tugeva Eesti kujundamise aasta. Ta on kõigi ajutiste vastuolude silumise aasta. Ta peab olema ka üksteise abistamise aasta, sest meie hulgas on nii jõukamaid kui ka vaesemaid. Tunded ei sõltu ju rahakotist, tunded tulevad südamest. Ka see on kodukaunistamise aasta eesmärk ja see on andnud ülitugeva usu Eestisse. Kui terve on Eesti kõigile meie probleemidele ja hädadele vaatamata! Kui enesekindel on Eesti, sest enesekindlad me saame olla ainult siis, kui me vaatame tulevikku ja kui me mõistame, et see, mida me teeme praegu, jääb alati meie kodumaale, et see kodu, mida me loome jääb alati meile, meie lastele ja nende järeltulijatele. Ka see on kodukaunistamine.

Ma olen kindel, et te kõik mõistate, et maakonnad on andnud eeskujulinnadele, pean silmas ennekõike Tallinnat. Mäletan, kord sõitsin vene ajal läbi Mustamäe koju ja vaatasin autorooli tagant ülevalt alla akende ridasid. Oli juba pime, aknad olid valgustatud. Üheksakorruselisel majal oli näha ülevalt alla ulatuv köögiakende rida. Jälgisin seda rida ja mind masendas see, et nägin nende akende taga täpselt samasuguseid lampe. Mul tuli äkki meelde sõber Mati Unt, kes pool aastat varem oli olnud õnnelik, et oli saanud korteri just niisugusesse majja ja pool aastat hiljem kirjutas õnnetult, et tal on hirm, et ta õhtul ei leia oma kodu enam üles. Need aknaread, need sajad aknaread olid kõik ühesugused. Ka sellest peame rääkima kodukaunistamisaasta kokkuvõtteks. Kodu ei tohi olla kasarm, jumal hoidku, kogu Eesti vabadusvõitlus on ju olnud võitlus võõra kasarmu ja kasarmu mõttelaadi vastu. Seda tuleb ka praegu teha, sest niisuguseid magalate rajooni, mis on elule suletud, ei tunne isegi Euroopa ja Ameerika suurlinnad.

Kodu peab olema eestlase nägu. Eestlane on minu meelest õnnelik inimene. Meid on vähe, aga ruumi on meil rohkem kui taanlastel või hollandlastel või šveitslastel või belglastel. Ruumi on meil nii palju, et see on tõenäoliselt kujundanud eestlase iseloomu. Me oleme üks rahvas, aga oma kodu me tahaksime hoida oma perele. Praegu räägin oma iseloomust ja oma tunnetest. Mulle näiteks ei meeldi, kui naabritädi vaatab oma köögiaknast minu köögiaknasse sisse. Ma tahaksin, et kahe sõbraliku maja vahel oleks piisavalt ruumi. Eestis on ruumi ja selletõttu on nii uskumatult arusaamatu, et meil ikka

veel leidub poliitikuid, kes tahavad kõiki eestlasi koondada Tallinnasse. Nad on poliitikud, aga nad vist ei ole mõelnud, kuidas olla eestlane. Inimene ei ole kaubavagun, et teda lükata raudteejaama.

28. maist ma küllastasin kõiki Eesti maakondi ja meid saatis ilus ilm. Eestis sadas, aga seal, kus me kokku tulime ja Murtud Rukkililli jagasime, ei sadanud mitte kunagi. See oli kevad, mis murdus esile looduses ja mis murdus esile inimestes. Selles kevades õitsesid sirelid. Nad õitsesid keset põlde, keset võpsikut, keset metsi, sirelite õitsemise aja peale langeski minu sõit läbi terve Eesti. Sirelite kaudu ma äkki mõistsin, et need on ju maha jäetud talukohad, mahajäetud kodud. Kodud, kus väikese otsimisega leiaks veel alusmüüri, mõnikord ka veel korstna aga muidu oli kõik lage.

See oli õppetund mulle endale. Mõistsin, mida vahepealsed aastad tähendasid. Et peale meie poliitilise juhtkonna, peale kooliõpetajate, peale talupoegade, olid meie riigi vaenlased ennekõike tahtnud hävitada Eesti kodu. Lükata kogu rahvas nendesse magalatesse. Nad jõudsid kaunis kaugele, aga ometi mitte kunagi inimesehinge. Miks ma sellest räägin?

Sellepärast, et kodu ongi see koht, mis õpetab inimest mõtlema. Eesti kodus mõeldakse Eesti moodi ja Eesti kodus kasvab laps Eesti kodanikuks. Ka sellepärast peab olema kodu kaunis.

Seda tuletasid mulle meelde need nii kaunilt ja nii nukralt õitsevad sirelid. Mul on hea meel teile öelda, et niisugust minevikku meie tulevik ei sisalda. Me ehitame oma Eesti kodud kauniks selleks, et nad jääksid ja areneksid ja et me Eesti kodu oleks Eesti nägu. Me ei sea endale eesmärgiks, et Eesti kodu oleks kaunim kui Hollandi või Saksa kodu. See oleks täiesti väär arusaam. Eesti kodu peab olema Eesti nägu ja kasvatama tugevat eestlast ja andma talle selle meeletu armastuse, mida me kõik tunneme oma ema-isa vastu, oma kodu vastu, oma kodumaa vastu, oma ilu vastu.

Aitäh.